

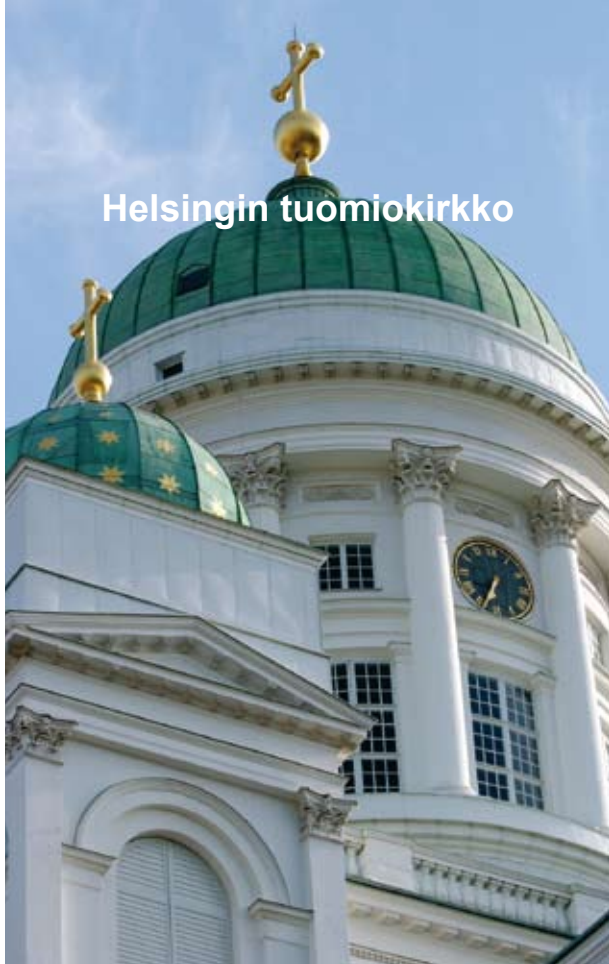

TUOMIOKIRKKO

Helsingin sydän

KIRKKO HELSINGISSÄ
TUOMIOKIRKKOSEURAKUNTA

Helsingin tuomiokirkko

Kaunis ja historiallisesti merkittävä Helsingin tuomiokirkko on evankelis-luterilainen kirkko ja monelle koko Helsingin symboli. Tuomiokirkko on Helsingin hiippakunnan ja Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan pääkirkko. Se palvelee Helsingin keskustassa asuvia, siellä työtään tekeviä sekä vierailevia ihmisiä ja kulkee heidän rinnallaan elämän kaikissa tilanteissa, ilossa ja surussa. Tuomiokirkko on aktiivisessa jumalanpalvelus- ja konserttikäytössä viikon jokaisena päivänä.

Helsingin tuomiokirkossa järjestetään myös ekumeeniset valtiopäivien avajais- ja päättäjäisjumalanpalvelukset sekä itsenäisyyspäivän jumalanpalvelus. Lisäksi se palvelee Helsingin yliopistoa ja muita korkeakouluja,

kun siellä järjestetään tiedekuntien promootiojumalanpalveluksia. Tuomiokirkko on lisäksi suosittu konsertti- ja viikkikirkko. Siellä käy vuosittain yli 500 000 ihmistä, joista noin puolet on Suomesta ja muut turisteja eri puolilta maailmaa. Tuomiokirkko on Turun tuomiokirkon ohella maamme huomattavimpia kirkkoja.

Tuomiokirkko on osa Helsingin empirekeskustaa. Sen suunnitteli preussilainen (saksalainen) arkkitehti Carl Ludwig Engel (1778–1840) 1800-luvulla, kun Helsingistä tuli silloisen Suomen suuriruhtinaskunnan uusi pääkaupunki. Kirkon esikuvana on pidetty Pietarissa sijaitsevaa Kazanin katedraalia. Tuomiokirkon ensimmäiset luonnokset valmistuivat jo vuonna 1818. Engelin kuoltua työtä jatkoi Ernst Bernhard Lohrmann (1803–1870), joka myös oli preussilainen arkkitehti.

Kirkko vihittiin vasta 1852 ja se sai nimekseen Nikolainkirkko. Maamme itsenäistymisen jälkeen siitä tuli Suurkirkko. Kun Helsingin hiippakunta perustettiin

vuonna 1959, nimi muuttui Helsingin tuomiokirkoksi. Kirkko on yksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kymmenestä tuomiokirkosta. Helsingin tuomiokirkko-seurakunnassa on noin 29 000 jäsentä. Myös moni muu suomalainen kokee Tuomiokirkon kotikirkokseen ja osallistuu sen hartauselämään.

Mikä on luterilainen kirkko?

Kristinusko on maailman uskonnoista kannattajamäärältään suurin. Kristilliseen kirkkokuntaan kuuluvaa henkilöä kutsutaan kristityksi. Nimitys perustuu Jeesuksesta, maailman Vapahtajasta, Raamatussa käytettyyn kreikankieliseen nimeen Kristus (voideltu, kuningas). Raamattu (Vanha ja Uusi testamentti) on kristittyjen pyhä kirja. Sitä on sanottu maailman luetuimmaksi kirjaksi.

Luterilainen kirkko on kristillinen, protestanttinen kirkkokunta. Sen juuret ovat Saksassa katolisen kirkon uudistusta 1500-luvun alussa tavoitelleessa liikkeessä, joka alkoi augustinolaismunkki Martti Lutherin toiminnasta. Tuolloin Ruotsiin kuuluneeseen Suomeenkin reformaatio levisi nopeasti.

Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluu yli 80 % suomalaisista. Luterilainen kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa ja lute-

rilaisissa tunnustuskirjoissa. Pyhän Raamatun ydin on kolmiyhteisen Jumalan rakkaus ihmiskuntaa kohtaan: *Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että hän antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän* (Johannes 3:16).

Kirkko käyttää vuonna 1986 uudistettua virsikirjaa ja uutta raamatunkäännöstä vuodelta 1992.

Jumalanpalveluselämä

Kirkko on kolmiyhteisen Jumalan kohtaamisen, hiljentymisen ja rukouksen paikka ja siksi se poikkeaa muista rakennuksista. Vihittyä kirkkoa saa kirkkojärjestyksen mukaan käyttää vain sen pyhyteen soveltuviin tarkoituksiin.

Tuomiokirkossa vietetään joka arkipäivä kello 12 joko rukoushetki, urkuvartti tai viikkomessu. Lauantaina vietetään iltakirkkoa kello 18. Sunnuntaisin, Jeesuksen ylösnousemuksen päivänä kello 10 vietettävä messu on viikon päätapahtuma.

Tilaisuuksien valmistelusta ja toimittamisesta vastaavat papit, kirkkomuusikot ja kirkonpalveluskunta sekä kuorot, messukumppanit ja muut avustajat.

Seurakunta osallistuu aktiivisesti liturgiaan, rukoilee Jumalaa, kuulee hänen sanaansa ja laulaa virsiä. Yhdessä laulaminen on erityisesti luterilaiselle kirkolle tyypillistä. Suomalaistenkin virsikirjojen historia alkaa jo 1500-luvulta. Jumalanpalvelukset ovat kaikille avoimia.

Tuomiokirkon jumalanpalvelusten ohjelmat on käännetty useille eri kielille, jotta myös muut kuin suomenkieliset pystyvät osallistumaan jumalanpalvelukseen.

Kirkkosali ja sen yksityiskohdat

Kirkossa seurakunnan tärkein kokoontumistila on kirkkosali, jonka ydin on alttari. Se sijaitsee kuorissa, joka tarkoittaa kirkon etuosaa. Sieltä johdetaan jumalanpalveluksia. Altтарin eli Herran pöydän äärellä vietetään Jeesuksen asettamaa ehtoollista, joka on toinen evankelis-luterilaisen kirkon sakramenteista eli pyhistä toimituksista. Seurakunta sijoittuu muuten kirkonpenkkeihin, mutta polvistuu alttarikaiteen eteen viettämään ehtoollista. Tuomiokirkossa on 1 300 istumapaikkaa.

Alttarilaite on alttariin liittyvä rakennelma, johon kuuluu maalauksia ja/tai veistoksia. Sen keskipisteenä on alttaritaulu, jonka aiheena on yleensä jokin keskeinen Jeesuksen elämän tapahtuma. Tuomiokirkon alttaritaulu kuvaa Jeesuksen hautaamista ennen ylösnousemusta. Taulun lahjoitti tsaari Nikolai I ja sen maalasi baltiansaksalainen, Pietarissa hovimaalarina toiminut akateemikko Timeon Karl von Neff (1805–1876).

Teos on kiinnitetty korinttilaisten pilasterien ja päätykolmion muodostamaan klassisistiseen kehykseen. Kolmion sisällä oli alun perin Jeesuksen sovitustyön merkitystä kuvaava teksti: *För våra synders skull utgifven. (Syntiemme tähden uhrattu.)* Sen alapuolella on neljä laakeriseppelettä, joka symboloivat Raamatun neljää evankelistaa - Matteus, Markus, Luukas ja Johannes. Kaksi pientä enkelireliefiä kuvaavat luterilaisen jumalanpalveluksen peruselementtejä, jotka ovat sana ja sävel.

Lohrmann säilytti Engelin alkuperäisestä alttarilaitesuunnitelmasta vain korokkeille asetetut, Suomessa tuolloin melko harvinaiset enkeliveistokset. Rukoilevien enkelien katse suuntautuu nykyisin seurakuntaan, ei alttaritauluun päin. Raamatun hyvät enkelit ovat Jumalan luomia henkiolentoja, jotka ylistävät ja rukoilevat häntä, toimivat hänen sanansaattajinaan pelastushistorian käännekohdissa sekä lohduttavat ja suojelevat ihmisiä.

Alttarikaiteen edessä on valkoinen, jalallinen kaste-malja. Kaste on evankelis-luterilaisen kirkon ensimmäinen sakramentti. Sen lähtökohta on Jeesuksen antama kaste- ja lähetyskäsky: ... *Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti* (Matteus 28:19–20).

Kuorin oikeaan reunaan sijoittuu perinteinen lukupulpetti (ambo).

Myöhäiskeskiajalta lähtien kirkkosaleihin on kuulunut saarnatuoli, josta pidettävä saarna on Raamattuun perustuva opetuspuhe. Sen keskeisin tehtävä on kuuluttaa kaikille evankeliumi eli ilosanoma. Vanhempi tapa oli saarnata lukupulpetista. Tuomiokirkon puinen, kipsimarmorilla

päällystetty saarnatuoli on tehty Engelin piirustusten mukaan vuonna 1849. Sen päällä oleva katos (baldakiini) julistaa Jumalan kuninkuutta.

Urut ja kuoromusiikki

Musiikki on olennainen osa kirkon ydintoimintaa. Urut ovat läntisessä kristillisessä kirkossa virsien ja liturgian tärkein säestyssoitin.

Tuomiokirkon ensimmäiset urut rakensi saksalainen E.F. Walcker ja niiden julkisivun piirsi Lohrmann. Vaikka ensimmäinen urkukonsertti pidettiin jo maaliskuussa 1847, soitin otettiin käyttöön vasta 1850.

Nykyiset pääurut valmisti tanskalainen Marcussen &

Son (1967, 57 äänikertaa) ja kuoriurut (2006, 12 äänikertaa) ruotsalainen Åkerman & Lund. Kryptan urut (2006, 16+1 äänikertaa) ovat Martti Porthanin käsialaa.

Tuomiokirkon vuonna 1953 perustetun Cantores Minores -poikakuoron ja Viva vox -kuoron lisäksi jumalanpalveluksissa avustavat yhteistyökuorot.

Henkilöveistokset

Luterilaisen kirkon historiasta muistuttavat uskonpuhdistaja Martti Lutherin (1483–1546) ja hänen työtoverinsa Philip Melanchthonin (1497–1560) sekä Suomen uskonpuhdistaja Mikael Agricolan (n. 1510–1557) pat-

saat. Ne tilattiin

kirkkoon 1800-luvun lopulla. Kristikunnan vanhinta historiaa edustavat jo Engelin suunnitelmassa mukana olleet Jeesuksen lähimpien oppilaiden eli apostolien - Pietari, Tuomas, Simon, Jaakob vanhempi ja nuorempi, Paavali, Andreas, Filippus, Taddeus, Johannes, Matteus ja Bartolomeus - 12 patsasta. Ne sijoitettiin kirkon katolle alkuperäises-

tä poikkeaviin paikkoihin. Tämä sinkkipatsasryhmä on tiettävästi maailman suurin. Kirkon ulkoseiniä koristavat Kristuksen elämästä kertovat kipsireliefit.

Krypta, tapuli ja kappeli

Kirkon alla olevaa holvistoa kutsutaan kryptaksi. Tuomiokirkon krypta otettiin toiminnalliseen käyttöön vuonna 1973. Sen sydän on pieni kappeli. Krypta toimii

seurakunnan kokoontumispaikkana, ja siellä järjestetään myös konsertteja ja näyttelyitä. Kesäisin kryptassa toimii Café Krypta, jonka tarjoiluista vastaavat viikoittain vaihtuvien vuoroin seurakunnan yhteistyökumppanit.

Kirkonkellot on sijoitettu Tapuliin, joka on läntinen paviljonki Senaatintorin puolella. Vuodesta 2009 alkaen tapulissa toimii kesäisin matkamuistomyymälä. Itäisessä paviljongissa, kappelissa, vietetään pienimuotoisia jumalanpalveluksia ja suoritetaan kirkollisia toimituksia.

***Ilo valtasi minut, kun kuulin
sanan: Me lähdemme Herran
huoneeseen!***

Psalmi 122:1

TUOMIOKIRKKO
HELSINKI

Helsingin tuomiokirkko

Unioninkatu 29

p. (09) 2340 6120

Avoinna joka päivä klo 9–18, kesä–elokuussa klo 9–24.

Tapulin matkaumuistomyymälä

Unioninkatu 29

p. 050 329 6095

Avoinna kesäaikana ma–la klo 10–17, su klo 12–18.

Tuomiokirkon krypta

Kirkkokatu 18

p. (09) 2340 6121

Kryptassa järjestetään seurakunnan tilaisuuksia sekä näyttelyitä ja konsertteja.

Kesä–elokuussa kryptassa toimii kesäkahvila Café Krypta, joka on avoinna joka päivä klo 11–17.

www.helsinginseurakunnat.fi/tuomiokirkko

tuomiokirkko.srk@evl.fi

Tuomiokirkon viikko-ohjelma

Ma ja ti	klo 12	<i>Päivärukous</i>
Ke	klo 12	<i>Urkuvartti</i>
To	klo 12	<i>Viikkomessu</i>
Pe	klo 12	<i>Päivärukous, kesällä urkuvartti</i>
La	klo 18	<i>Iltakirkko</i>
Su	klo 10	<i>Messu</i>
	klo 20	<i>Urkukesän konsertti (kesällä)</i>

Pappi on tavattavissa keskustelua ja rippiiä varten arkisin klo 15–17 kirkon rippihuoneessa.

Julkaisija: Helsingin tuomiokirkkoseurakunta 2009

Teksti: Suvi-Päivi Koski, Toimitus ja ulkoasu: Liisa Airaksinen,

Kuvat: Seppo J.J. Sirkka, Matti Karjanoja.